

Malå kommun  
utbildningskontoret@mala.se

2023-01-18

1 (5)

Dnr 2020:8334

# Uppföljningsbeslut

---

efter kvalitetsgranskning av av skolans hantering  
av värdegrundsfrågor i undervisningen med fokus  
på kontroversiella frågor

Nilaskolan 7–9 i Malå kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hanteringen av kontroversiella frågor i undervisningen, i ämnen samhällskunskap och biologi, i årskurs 8 och 9 vid Nilaskolan 7–9. Granskningen genomfördes under vårterminen 2022.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 19 maj 2022, dnr 2020:8334.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Nilaskolan 7–9 senast den 13 januari 2023 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som har vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Malå kommun har inkommit med en sådan redovisning den 16 januari.

### Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

Ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs.

Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

Ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs.

Skolinspektionens samlade bedömning är att ytterligare åtgärder behövs för att höja kvaliteten. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar därmed granskningen, men kommer att fortsätta följa Nilaskolan 7–9 i sin samlade risk- och väsentlighetsanalys.

## Bakgrund

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

Bedömningen i Skolinspektionens beslut efter granskning var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- **Att använda strategier och metoder för att alla elever ska komma till tals i ett tillitsfullt klassrumsklimat och att göra eleverna delaktiga i valet av kontroversiella frågor.**
- **Att ge eleverna möjligheter att, genom arbete med kontroversiella frågor, möta andra åsikter än de egna och öva på perspektivseende.**

I huvudmannens redovisning beskrivs vissa åtgärder som är viktiga för arbetet med kontroversiella frågor i undervisningen och som enligt huvudmannen har syftat till att stärka elevernas demokratiska kompetens. Insatser som lyfts fram av huvudmannen är att utveckla arbetet med att ge positiv återkoppling och skapa studiero i undervisningen, för att skapa ett tillåtande och lärande klassrumsklimat. Genom att avsätta tid i schemat uppger huvudmannen att elevhälsan kan träffa elever i mindre konstellationer och från olika klasser. På denna tid arbetar elevhälsan förebyggande med diskussionsämnen eller erbjuder hjälpmedel till eleverna som ska utveckla deras förutsättningar för att delta i diskussioner.

Ytterligare åtgärder som planeras är att lyfta in kontroversiella frågor i arbetslägets/ämneslagets dagordning, för att på så sätt utveckla en samsyn bland lärarna och göra arbetet med kontroversiella frågor till ett naturligt inslag i undervisningen i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen.

Skolinspektionen bedömer dock att det i huvudmannens redovisning saknas en beskrivning av vilka metoder och på vilket sätt lärare i undervisningen i samhällskunskap och biologi har arbetat för att skapa ett tryggt klassrumsklimat. Det framgår inte heller hur skolan ger eleverna verktyg som möjliggör att sakligt ta ställning och bemöta olika ställningstaganden samt träna på perspektivseende. Vidare ges inte konkreta exempel på hur lärare i undervisningen skapar möjligheter för elever att vara delaktiga i valet av frågor i samband med dessa diskussioner.

## Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

Bedömningen i Skolinspektionens beslut efter granskning var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- **Att utveckla strategier för att identifiera och hantera kontroversiella frågor vid skolan**

Av huvudmannens redovisning framgår att elevhälsan har bidragit med stöd, bland annat genom aktiv medverkan, och förslag på material till lärarna i arbetet med elevgrupperna, för att komplettera lärarnas egen värdegrundsundervisning. Syftet med detta är att öka tryggheten hos eleverna, vilket i förlängningen ska förbättra förutsättningarna för att eleverna ska våga och vilja delta i de diskussioner som ges i undervisningen.

Ytterligare åtgärder som planeras är, som tidigare har nämnts, att kontroversiella frågor lyfts in i arbetslagets/ämneslagets dagordningar. Enligt huvudmannen planerar man även för att genomföra en översyn av den kompetens som finns i personalen för att bättre kunna nyttja olika professioner i arbetet med att prata om och bemöta kontroversiella frågor. Vidare uppger huvudmannen att personalen ska få kompetensutveckling i hanteringen av kontroversiella frågor, för att på så sätt skapa en samsyn och ett gemensamt förhållningssätt på skolan.

Enligt Skolinspektionens bedömning saknar dock huvudmannens redovisning en beskrivning av strategier för ett gemensamt arbete på skolan, där frågor som kan vara kontroversiella för eleverna identifieras och hanteras i aktuellt ämne. I detta arbete kan med fördel Skolverkets och Europarådets stödmaterial om kontroversiella frågor användas.

### På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Karin Lindqvist

I handläggningen av ärendet har även Roger Persson, föredragande utredare, deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2022/skolans-hantering-av-kontroversiella-fragor-i-undervisningen2/>

## Bilaga 1: Författningsstöd

---

### Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

1 kap. 4-5 §§ skollagen, 10 kap. 2 § skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan

1. Skolans värdegrund och uppdrag. Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag

2. Övergripande mål och riktlinjer. Normer och värden, Kunskaper, Elevernas ansvar och inflytande, Skola och hem

Kursplaner för ämnena biologi och samhällskunskap i grundskolan (förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

### Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

1 kap. 4-5 §§ skollagen, 2 kap 10 § skollagen, 2 kap. 34 § skollagen,  
4 kap. 3-5 §§, 2 kap 10 § skollagen, skollagen, 10 kap. 2 § skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan

1. Skolans värdegrund och uppdrag. Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag

2. Övergripande mål och riktlinjer. Normer och värden, Kunskaper, Elevernas ansvar och inflytande, Skola och hem, Rektorns ansvar